

Eklezjalny wymiar Sakramentu Bierzmowania

The ecclesial aspect of the Sacrament of Confirmation

Summary

The sacraments of Christian initiation build the community of the Church. Through their mystagogical character, they show believers the Church as the image of the future Jerusalem planned by God. It achieves its fulfillment in the mystery of Jesus Christ's incarnation and His Passover and Pentecost. The Church is also an instrument of sanctification, which leads to the ultimate union of man and God. Confirmation obliges the Christian to "valorously profess the faith and act according to its principles", thereby growing the community of the Church. Therefore, a confirmed person is called to the apostolate and life of faith, which will be reflected in taking up certain functions in the liturgical assembly.

Key words: initiations, church, christening, confirmation, communion.

Działanie Ducha Świętego w Kościele, a więc także w każdym ochrzczonym i bierzmowanym wypływa ze słuchania Słowa Bożego. To przez nie aktualizuje się zbawcza łaska sakramentalna a chrześcijanin odczytuje wolę Boga wzywającą do stawania się posłusznym natchnieniom Ducha Świętego¹. Na tej drodze człowiek jest w stanie pojąć i podjąć świadectwo życia Ewangelią oraz realizować apostołat. Urzeczywistnieniem apostołskiego charakteru wspólnoty wierzących jest Kościół. W Kościele jako Mistycznym Ciele Chrystusa dokonuje się akt kultu mający na celu uwielbienie Boga oraz uświęcenia człowieka².

W niniejszym artykule ukażemy wezwanie wierzących, zwłaszcza ochrzczonych i bierzmowanych do budowania wspólnoty Kościoła oraz wypełniania Jego misji. Chcąc komplementarnie ukazać wspólnotę wiary prześledzimy starotestamentalne zapowiedzi Kościoła ukazując Jego istnienie jako zamierzone przez Stwórcę a urzeczywistnione przez posłannictwo Jezusa Chrystusa. Syn Boży głosząc Ewangelię i dokonując dzieła Zbawienia prowadzi wierzących w Duchu Świętym do wspólnoty z Ojcem.

1. Figury Kościoła w Starym Testamencie

Kościół, *ekklesia*, zrodził się na krzyżu. Umarł wcielony Syn Boży, a zaistniało Jego mistyczne, duchowe Ciało, ponieważ Zmartwychwstały żyje pośród swojego ludu, w swoich wyznawcach. Kościół jako wspólnota został zapowiedziany przez starotestamentalne figury³. Było nią nade wszystko zwołanie Pańskie. *Kahal Jahwe* to zgromadzenie ludu wybranego przed Bogiem. Było ono miejscem słuchania Jego słowa i przyjmowania Jego napomnień. To zgromadzenie zostało ukonstytuowane

¹ Por. *Wprowadzenie teologiczne i pastoralne*, w: *Obrzędy Bierzmowania dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 2019, 13.

² Por. Sobór Watykański II, *Sacrosanctum concilium*, 7. [dalej: SC]

³ Greckie słowo *ek- kalein* oznacza wołać, zwołanie. *Ek- kalein* było zwołaniem o charakterze religijnym, kultycznym (por. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, 751 [dalej: KKK]).

mocą przymierza synajskiego. Wtedy Izraelici, wyprowadzeni z niewoli egipskiej, zyskali pełną świadomość religijną oraz podstawy do kształtowania świadomości narodowej. Lud Boży pierwszego przymierza był szczególną własnością Bożą.

Bóg błogosławił swemu ludowi. Warunkiem korzystania z tego błogosławieństwa była jego wierność. Ona zaś opierała się na fundamencie Dekalogu. Prawo Boże gwarantowało bezpieczeństwo zewnętrzne. Ale było nade wszystko pomocą do duchowego wzrastania. Bóg bowiem zaprosił naród wybrany do uczestnictwa w swojej świętości. „Jeśli pilnie słuchać będziecie głosu i strzec mojego przymierza, będziecie szczególną moją własnością pośród wszystkich narodów, gdyż do mnie należy cała ziemia. Lecz wy będziecie mi królestwem kapłanów i ludem świętym” (Wj 19,5-6).

Nikt nie może się uświęcić własnym wysiłkiem. Uświęcenie to działanie Boga, który uzdalnia ludzi do przyjęcia Jego objawienia i życia według Jego woli. W starotestamentalnym *Kahal Jahwe* pomocą w uświęceniu był kult ofiarniczy. Do składania ofiar byli powołani: arcykapłan, kapłani z pokolenia Lewiego, wspomagający ich lewici. O ich moralną doskonałość troszczyli się prorocy. Oni piętnowali nadużycia kapłańskie przy składaniu ofiar, zwłaszcza rytualizm i bezduszość, graniczącą z brakiem wiary. Tymczasem człowiek przeznaczony do sprawowania kultu świątynnego winien być człowiekiem żywej wiary.

Naród wybrany jako zgromadzenie Pana, był szczególną Jego własnością. Nosił na sobie znamiona ludu świętego. To oznaczało, że posiadał żywą świadomość obecności Boga. Ta obecność była rozumiana jako obecność uświęcająca.

2. Natura Kościoła Chrystusa

Kościół Chrystusa jest otwarty na wszystkie narody świata. Powszechność odkupienia, dokonanego mocą paschy wcielonego Syna Bożego, jest fundamentem do zaistnienia nowego Ludu Bożego, który ustawicznie jest budowany i ożywiany przez Ducha Świętego. Kościół jest wspólnotą wiary, nadziei i miłości. Jest skutecznym znakiem zbawienia dla całego świata. Pomaga ludziom jednoczyć się z Bogiem i między sobą, stając się wspólnotą w Chrystusie⁴.

Kościół jest posłany i uzdolniony dla kontynuacji Chrystusowej misji uświęcenia. Źródłem dynamizmu tej misji, we wszystkich jej wymiarach, jest Eucharystia. Kościół jako zgromadzenie liturgiczne, celebrytuje ją, uobecniając tajemnicę śmierci i zmartwychwstania Chrystusa, dla uświęcenia ludzi i uwielbienia Ojca przez Chrystusa w Duchu Świętym (por. SC 7). Jej celebrowanie jest poprzedzone proklamacją i słuchaniem słowa Bożego, które prowadzi do wiary. Wiara zaś prowadzi do sakramentu Ciała i Krwi Chrystusa oraz osobistego i osobowego spotkania ze Zbawicielem w komunii sakramentalnej. Bycie z Chrystusem i trwanie w Nim stanowi istotny czynnik owocnego świadczenia o zbawczej miłości Boga wobec wszystkich ludzi i całego świata (por. KKK 751).

Kościół jako dzieło Chrystusa, jest kierowany przez kolegium biskupów, które jest kontynuacją kolegium apostołskiego. Dzięki temu w jednym, świętym, powszechnym i apostołskim Kościele jaśnieje oblicze Chrystusa.

Kościół jest załącznikiem Królestwa Chrystusowego na ziemi. Rośnie w świecie mocą Bożą. Jest widzialnym znakiem Chrystusa i narzędziem Zbawiciela w prowadzeniu ludzi do świętości, czyli ku pełni człowieczeństwa. Jego początek i wzrastanie zostały ukazane w symbolu krwi i wody, które wypłynęły z boku Chrystusa

⁴ Por. Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, 1. [dalej: LG]

umierającego na krzyżu. „Gdy podeszli do Jezusa i zobaczyli, że już umarł, nie łamali Mu goleni, tylko jeden z żołnierzy włócznią przebił Mu bok i natychmiast wypłynęła krew i woda” (J 19,33-34). Woda była symbolem Ducha, którego Zmartwychwstały przekaże tym, którzy zechcą przyjąć chrzest i być członkami Jego Królestwa. Krew była symbolem Eucharystii. Przypomina ciągle o śmierci Jezusa, z której powstało nowe życie. Jego obfitości doświadczają ci, którzy z wiarą uczestniczą w celebracji paschy Chrystusa i z ufnością otwierają się na dar Jego łaski⁵.

Ofiara Chrystusa złożona na krzyżu miała moc jednoczącą. On wszystkich pociągnął ku sobie mocą bezinteresownej i zbawiającej miłości, którą ogarnął wszystkich ludzi. „Ja, gdy zostanę nad ziemię wywyższony, przyciągnę wszystkich do siebie” (J 12,32). Nie była więc, jak planowali przeciwnicy Nauczyciela z Nazaretu, porażką czy klęską, ale ofiarą jednoczącą ludzi w nowy lud Boży. Na krzyżu umarł Bóg-Człowiek, wydając swoje życie na okup za wielu, „aby rozproszone dzieci Boże zgromadzić w jedno” (J 11,52).

Kościół działa mocą Chrystusa i Jego Ducha. Ta prawda została objawiona podczas zesłania Ducha Świętego. Skuteczność jego misji ewangelizacyjnej zaowocowała chrztem kilku tysięcy słuchających nauczania Piotra. Gdy je usłyszeli, „przejęli się do głębi serca: «Cóż mamy czynić, bracia?»». (...) Ci więc, którzy przyjęli jego naukę, zostali ochrzczeni. I przyłączyło się owego dnia około trzech tysięcy dusz” (Dz 2,37.40-41). Oni otrzymali w darze Ducha Świętego (por. Dz 2,38).

Ewangelizacja prowadzi do wiary, uczy również określonych norm moralnych. Słowo Boże jest ze swej natury żywe i skuteczne. Jego głoszenie przez Kościół dokonuje się na mocy świadectwa. Głoszenie Królestwa Bożego poparte świadectwem życia i doświadczeniem wiary owocuje zawsze. W historii Kościoła będzie obfitować licznymi nawróceniami ludzi. Ludzie, którzy poznali Chrystusa i Jego Kościół nie tylko pragną należeć do Niego, ale pragną dobrą nowiną dzielić się z innymi. Uświęcenie człowieka dokonuje się w klimacie wiary.

Drogą człowieka do Kościoła jest sakrament chrztu. Tam Kościół jest ożywiany wodą żywą. Jest ona symbolem zanurzenia w śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa. Oznacza też skutki tego zanurzenia, mianowicie: oczyszczenie z grzechów, dziękuję Boże, wreszcie nowość życia w Chrystusie w Jego Kościele⁶. Te skutki są dziełem Ducha Świętego. Chrystus mówił, że „kto się nie narodzi z wody i z Ducha, nie może wejść do królestwa Bożego” (J 3,5). O swojej Ewangelii zaś mówił jako o wodzie życia wiecznego. „Kto zaś będzie pił wodę, którą Ja mu dam, nie będzie pragnął na wieki, lecz woda, którą Ja mu dam, stanie się w nim źródłem wody wytryskającej ku życiu wiecznemu” (J 4,14).

Bez Bożej łaski i prawdy niemożliwe byłoby spotkanie człowieka z żywym Bogiem i trwająca jedność. Tę jedność urzeczywistnia Duch Boży, którego miłość jest „rozłana w ludzkich sercach” (Rz 5,5). On mieszka w Kościele w jego członków. Oni przez chrzest stali się świątyniami Boga żywego i Duch Boży w nich mieszka. Chrystus mocą Ewangelii i Chlebem eucharystycznym karmi Kościół, utrzymując go w ciągłej młodości. On zaś wspierany hierarchicznymi i charyzmatycznymi darami Chrystusa dąży nieustannie do świętości⁷.

Kościół jako dzieło Chrystusa, ma obowiązek głoszenia Ewangelii i prowadzenia ludu do zbawienia przez udzielanie sakramentów. W ten sposób staje się on załącznikiem królestwa Bożego na ziemi. Członkowie Kościoła przyjmują sakramenty. One jednoczą ludzi z Chrystusem umęczonym i uwielbionym i ze sobą wzajemnie.

⁵ Por. W. Chrostowski, *Katolicki komentarz biblijny*, Warszawa 2001, s. 1170-1171.

⁶ Por. tamże, s. 1131.

⁷ Por. Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, 3-4.

Ochrzczeni mają udział w Jego śmierci i w Jego zmartwychwstaniu. Święty Paweł w swoich listach ukazuje Kościół jako organizm, którego głową jest sam Chrystus. „On jest Głową Ciała – Kościoła. On jest Początkiem, Pierworodnym spośród umarłych, aby sam zyskał pierwszeństwo we wszystkim. Zechciał bowiem Bóg, aby w Nim zamieszkała cała Pełnia, i aby przez Niego znów pojednać wszystko z sobą: Przez Niego – i to, co na ziemi, i to, co w niebiosach, wprowadziwszy pokój przez krew Jego krzyża” (Kol 1,17-18).

Kościół mocą Chrystusa urzeczywistnia się i prowadzi misję zbawczą mocą Parakleta. Dzięki Jego mocy Kościół żyje wiarą i nadzieją, że ludzkie grzechy zostały zwyciężone mocą ofiary krzyża. Natomiast słabość ludzka jest możliwa do przezwyciężenia przez współpracę z łaską Bożą. Pojednanie ludzkości z Bogiem dokonało się w Chrystusie na krzyżu. W epoce Kościoła wyrywanie ludzi z więzów duchowej śmierci i grzechu dokonuje się mocą Ducha Świętego w sakramentach Kościoła. Tam grzesznicy powracają do pełnej wolności dzieci Bożych. Jako odkupieni przez Chrystusa i wspierani mocą Jego Ducha kroczą drogami historii świadcząc, że wołą Boga jest uświęcenie wszystkich ludzi, ich wieczne szczęście.

3. Obrazy ewangelijne Kościoła

Chrystus ukazywał rzeczywistość Kościoła za pomocą rozmaitych obrazów. Miały one na celu przybliżenie ludziom, w zrozumiały sposób, tajemnicę Królestwa Bożego na ziemi. Chrystus zaczerpnął je z życia pasterskiego, rolnictwa, budownictwa lub z relacji małżeńskich. Tajemnicę Królestwa Bożego wyjaśniali także apostołowie, zwłaszcza św. Paweł.

Kościół jest wspólnotą składającą się z wielu ludzi. Jezus ukazał tajemnicę tej szczególnej wspólnoty za pomocą obrazu owczarni. Jedyną bramą do tej kościelnej owczarni jest On. „Ja jestem bramą owiec. Wszyscy, którzy przyszli przede Mną, są złodziejami i rozbójnikami, a nie posłuchali ich owce. Ja jestem bramą. Jeżeli ktoś wejdzie przeze Mnie, będzie zbawiony. Ja przyszedłem po to, aby owce miały życie i miały je w obfitości” (J 10,7-10). Przejście przez tę bramę dokonuje się przez wiarę i łaskę sakramentu chrztu. Zbawiciel przestrzega przed tymi, którzy wdzierają się do owczarni pomijając bramę. Proponują ludziom złudne szczęście, które nie prowadzi do zbawienia. On jest jedynym źródłem zbawienia. On jest jedyną bramą, która prowadzi do prawdziwego szczęścia i życia wiecznego (por. KKK 754).

Kościół został też porównany do trzody, której pasterzem jest Chrystus. „Ja jestem dobrym pasterzem. Dobry pasterz oddaje życie za owce” (J 10,11). Dobroć Pasterza Kościoła wyraża się w Jego oddaniu i poświęceniu się dla ludzi. Chrystus, Pasterz ludu Bożego, jest zatroskany w najwyższym stopniu o swoje owce. Jego relacja do członków Kościoła jest przepelniona bezinteresowną miłością. Ta miłość przekroczyła granicę życia i śmierci. Chrystus do końca umiłował wszystkich ludzi. W epoce Kościoła troszczy się o odkupionych, karmiąc ich swoją niezmienną prawdą i uświęcającą łaską. Chrystus realizuje troskę o Kościół przez swoich zastępców, biskupów. Natomiast ludziom jeszcze niewierzącym proponuje owoce odkupienia poprzez ewangelizację.

Święty Paweł opisując Kościół ukazał jego misterium za pomocą obrazu roli uprawnej. „Wy zaś jesteście uprawną rolą Bożą” (1Kor 3,9). Na tej uprawnej roli dokonuje się historia świata, która jest jednocześnie historią zbawienia. Kościół jest znakiem obecności zbawiającego Boga w świecie. Kościół jako rola jest zasilany mocą Paschy Chrystusa. Ta moc ożywia lud Boży przez sakramenty święte. Dzięki Niemu cała uprawa żyje i wzrasta, ponieważ Chrystus daje jej życie.

Święty Paweł nazwał Kościół „budowlą Bożą” (por. 1Kor 3,9). Ta budowla posiada solidną, duchową konstrukcję. Jej fundamentem jest sam Jezus Chrystus. „Fundamentu bowiem nikt nie może położyć innego, jak ten, który jest położony, a którym jest Jezus Chrystus” (1Kor 3,14). Nie ma Kościoła bez Chrystusa. Na Nim jako fundamencie, Apostołowie i ich następcy budują Kościół. Jest on wspólnotą ludzi z Chrystusem Zbawicielem. On jest źródłem trwałości tej szczególnej duchowej budowli, chociaż ona jest niejednokrotnie gwałtownie prześladowana, aż do męczeństwa jej członków. Kościół jest podobnie jak Chrystus znakiem, któremu sprzeciwia się wielu, i to we wszystkich okresach jego historii.

Ta eklezjalna budowla jest domem Boga, Jego świątynią. Jest również miastem Bożym, Nowym Jeruzalem. Miasto to jest zbudowane z żywych kamieni, którymi są wierzący. „Wy również, niby żywe kamienie, jesteście budowani jako duchowa świątynia” (1P 2,5). Ludzie stają się kamieniami tej Bożej budowli przez odrodzenie chrzcielne. Miasto Boże jest żywe i ciągle uświęcane mocą Bożą.

Kościół jest porównywany do „górnego Jeruzalem” (Ga 4,26). Św. Paweł, który miłował święte miasto Jeruzalem, zwraca uwagę, że oprócz tej Jerozolimy na dole, jest jeszcze Jerozolima na górze, górne Jeruzalem. Ono kieruje wzrok duchowy ku Bogu. Ochrzczeni stanowią „nowe miasto” (Ap 21,2). Pełnymi jego członkami są zbawieni. Wyznawcy Chrystusa żyjący na ziemi, wspierani duchowym wstawianiem zbawionych, oczekują Chrystusa w chwale. Kiedy On przyjdzie wraz z aniołami, wówczas dla wszystkich ludzi zaistnieje „górne Jeruzalem” jako rzeczywistość, a nie tylko obietnica. To Jeruzalem Nowe zstąpi „z nieba od Boga, przystrojone jak oblubienica zdobna w klejnoty dla swego męża” (Ap 21,2). Kościół jako górne Jeruzalem jest zwiastunem paruzji Chrystusa.

Kościół jest „naszą Matką” (Ga 4,26). Dlatego przenika tę wspólnotę radość. Jej motywem jest świadomość, że Kościół jest wspólnotą ludzi wolnych, wyzwolonych z grzechu. Tego wyzwolenia dokonał Chrystus. On jest Oblubieńcem. Jego oblubienicą jest Kościół. Jezus Chrystus z miłości do Oblubienicy poświęcił swoje życie, wydając się na śmierć krzyżową. W ten sposób uświęcił swoją Oblubienicę – Kościół. To uświęcenia łączy Lud Boży z Chrystusem. Kościół żyje Jego mocą, która zapewnia byt wspólnocie i ją ożywia (por. KKK 756).

4. Kościół jako communio

Kościół jest narzędziem inicjacji chrześcijańskiej i narzędziem zbawienia dla świata. Człowiek doświadcza Chrystusa w Kościele. W przestrzeni eklezjalnej rozwija się życie chrześcijanina. Ewangelizacja oraz życie sakramentalne pogłębiają jego trwanie w Chrystusie i ożywiają współuczestnictwo z Nim w budowaniu królestwa Bożego na ziemi⁸.

Sobór Watykański II naukę o Kościele wyraził określeniem Lud Boży. Wskazał, że dzieje zbawienia, rozpoczęte szczególną formą relacji Boga z narodem wybranym Starego Przymierza, osiągnęły pełną realizację w nowym Ludzie Bożym. Ten zaś zaistniał na mocy powszechności zbawienia, dokonanego przez wcielenie Syna Bożego. Nowe przymierze zawarte we krwi Chrystusa jest trwałe. Jest ono jednostronne, ponieważ Chrystus swą zbawczą miłością objął wszystkich ludzi, nie stawiając im żadnych warunków. On wziął na siebie wszelkie zobowiązania. Gdy odkupieni okazują Mu niewierność, „On wiary dochowuje” (2Tm 2,13).

⁸ Por. T. Schneider, *Znaki bliskości Boga. Zarys sakramentologii*, Wrocław 1990, s. 82-83.

Lud Boży Nowego Testamentu jest ludem mesjanicznym. Jego istotę stanowi wspólnota życia, miłości i prawdy z paschalnym Panem i z wszystkimi ludźmi. Z woli Chrystusa jest on posłany do świata, by proklamował Jego orędzie zbawcze i celebrował Jego misterium paschalne. Mocą Bożej prawdy i łaski dokonuje się „dziś” uświęcenie człowieka.

Misję Ludu Bożego wspiera i umożliwia Duch Święty. On oświeca, wzmacnia i uświęca tych, którzy przyjęli Chrystusa jako swojego Zbawiciela. Umacnianie członków Kościoła cnotami i charyzmatami z sakramentu powtórnych narodzin stanowi warunek owocnego rozwoju życia Bożego, które rozpoczęło się w chrzcie „z wody i z Ducha” (J 3,3-5).

Bardziej adekwatnym obrazem Kościoła jest *communio*. Ten termin nawiązuje do wspólnoty, jaka jest w Trójcy Świętej. Wyraża dynamiczną komunikację miłości. Ona ożywia wspólnotę Osób Boskich. Jest pełna i dynamiczna i realizuje się w niewyobrażalny sposób. Bóg jest miłością i z tej miłości wszystko wypływa, przede wszystkim Jego wieczny Syn i wieczny Duch. Ojciec jest Miłującym, Syn jest Miłowanym, a Duch jest Ich osobową Miłością. Syn pochodzi od Ojca nie jako stworzenie, ale jako „Bóg z Boga i Światłość ze Światłości”⁹, od Ojca i Syna pochodzi Duch Święty. Ci Trzej mają tę samą „istotę”. Są sobie „współistotni”.

Tajemnica miłości Trójcy Świętej wiąże się z Boskim poznaniem. Bóg Ojciec, poznając siebie i tworząc myśl o sobie, wypowiada Słowo – rodzi Syna. Syn jest najdoskonalszym obrazem Ojca, gdyż ma tę samą naturę, co Ojciec. Ojca i Syna różni wyłącznie relacja – Ojciec rodzi, Syn jest zrodzony. Bóg Ojciec i Syn Boży miłują się wzajemnie miłością najdoskonalszą. Jej wyrazem jest Duch Święty. Duch Święty pochodzi więc od Ojca i Syna jako tchnienie ich wzajemnej miłości, jako więź zespalająca ich w jednej Boskiej wspólnocie. Duch Święty jako wyraz nieskończonej miłości Ojca i Syna, ma tę samą naturę Bożą i różni się od Nich wyłącznie tym, że „od Ojca i Syna pochodzi”¹⁰.

Na mocy jedności istoty, natury, Ojciec jest całkowicie w Synu i całkowicie w Duchu Świętym; i na odwrót. W ten sposób Ci Trzej są jednym Bogiem. Z tego też powodu wszystko to, czego dokonuje Bóg, jest dziełem Trójcy. Nigdy Ojciec nie działa bez Syna i bez Ducha, chociaż każda z Osób działa na swój sposób.

Ojcu przypisujemy dzieło stworzenia, Synowi dzieło odkupienia, a Duchowi dzieło uświęcenia. Z miłości Ojca wszystko się stało. Przez Syna ludzkość została obdarowana łaską i miłością Ojca. Duch Święty sprawia, że to obdarowanie łaską i miłością osiąga cel, którym jest uświęcenie człowieka i doprowadzenie go do wiecznej wspólnoty z Ojcem. Pierwszym i ostatecznym celem wszystkich dzieł Bożych jest to, aby ludzie poznali i miłowali Trójjedynego Boga i w ten sposób doszli do szczęśliwej wspólnoty życia z Nim w wieczności¹¹.

Trójca Święta jest wzorem jedności i wspólnoty Kościoła¹². Zasadą jedności Kościoła jest Duch Święty, osobowa miłość Ojca i Syna. Dzięki Jego działaniu wspólnota Kościoła powszechnego cieszy się Bożą asystencją i wsparciem. Kościół

⁹ Formuła zawarta w *Symbolu Wiary Nicejsko-konstantynopolińskim*. Pierwsze wzmianki historyczne tegoż symbolu pochodzą z *Ancoratus* 118, 9-13 autorstwa Epifaniusza- biskupa Salamin na Cyprze. Tekst jako formuła wyznania wiary po raz pierwszy zostaje odczytany podczas Soboru Konstantynopolińskiego I w 381 r. Sama nazwa *Nicejsko-konstantynopoliński* w powszechnej praktyce Kościoła pojawia się dopiero w XVII w.

¹⁰ Tamże.

¹¹ Por. J. Królikowski, *Bóg jeden w trzech Osobach. Taka jest wiara Kościoła*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TD/jeden_w3osobach.html, dostęp: 24.05.2013.

¹² Por. M. Jagodziński, *Communio dzięki komunikacji. Teologiczny wymiar teorii komunikatywnego działania eklesjologii Medarda Kehlera SJ*, Radom 2002, s. 298.

jako komunია jest rzeczywistością niepodzielną, w specyficzny sposób jednolitą. Jako wspólnota bosko-ludzka posiada elementy strukturalne właściwe dla rzeczywistości ziemskich. Nie jest jednak wspólnotą socjologiczną, ale wspólnotą wiary. W niej jest obecny Chrystus. Nie można Go oddzielić od Kościoła. W Kościele jest miejsce na różnorodność, która nie niszczy wspólnoty¹³.

Komunia Kościoła polega na osobistej jedności każdego jego członka z Trójcą Przenajświętszą. Zakłada osobistą relację każdego wierzącego z Bogiem. Ta relacja realizuje wertykalny poziom wspólnoty eklezjalnej, czyli określa związek człowieka wierzącego z Bogiem. Z tej relacji wynika relacja eklezjalna między poszczególnymi ludźmi. Jest to poziom horyzontalny. Określa on wielorakie relacje członka Kościoła z innymi ludźmi. Te relacje mają formę obdarowania, czyli miłości przebaczącej i troski o jedność z wszystkimi ludźmi, ponieważ cała ludzkość jest odkupiona przez Wcielone Słowo¹⁴.

Kościół jako *communio* jest Bożym darem. Jest też ustawicznie obdarowywany owocami misterium paschalnego wcielonego Syna Bożego. Dokonuje się to zwłaszcza przez życie sakramentalne. Korzystanie z sakramentów urzeczywistnia jedność z Bogiem. W nich bowiem zachodzi szczególny związek między zmarłychwstałym Zbawicielem i ludem odkupionym.

Poprzez sakramentalne znaki odkupieni są wprowadzani przez Chrystusa w Jego misję prorocką, królewską i kapłańską. Wykonywanie tej misji przez ochrzczonych sprawia, że Kościół jest przedłużeniem zbawczej działalności zmarłychwstałego Zbawiciela. Jest niejako sakramentem zbawienia dla świata, ponieważ mocą prawdy i łaski jednoczy świat boski i ludzki w Jego osobie (por. LG 1). Kościół ewangelizujący jest posłany do całego świata z dobrą nowiną o zbawieniu wszystkich ludzi. Gromadzenie wszystkich ludzi w Chrystusie czyni Kościół sakramentem jedności¹⁵.

Bierzmowany przez sakrament dojrzałości chrześcijańskiej staje się pełnoprawnym członkiem Kościoła. Jest wychowywany przez tę wspólnotę. W niej otrzymuje sakramenty wtajemniczające w życie i misję Chrystusa i Jego Kościoła. Nikt nie staje się chrześcijaninem dzięki swojemu wysiłkowi i staraniom, ale dzięki zbawczemu pośrednictwu Ludu Bożego¹⁶.

Wybierzmowany jest uzdolniony do czynnego udziału w życiu Kościoła, zwłaszcza życia liturgicznego. Staje się współodpowiedzialnym za życie i wiarę innych członków eklezjalnej wspólnoty¹⁷. Tę odpowiedzialność jest w stanie podjąć, ponieważ został obdarzony łaską Ducha Świętego i Jego darami. O tym mówi modlitwa poprzedzająca udzielenie sakramentu bierzmowania. „Również i wy otrzymanie obiecaną moc Ducha Świętego, dzięki której doskonalej upodobnicie się do Chrystusa, będziecie dawać świadectwo o Męce i Zmarłychwstaniu Pana i staniecie się czynnymi członkami Kościoła dla budowania Ciała Chrystusowego w wierze i miłości”¹⁸.

¹³ Por. J. Ratzinger, *Ofiara, sakrament i kapłaństwo w rozwoju Kościoła*, w: *Opera omnia*, t. 12, *Głosiciele Słowa i służcy waszej radości*, Lublin 2012, s. 85.

¹⁴ Por. M. Jagodziński, *Communio dzięki komunikacji...*, dz. cyt., s. 299.

¹⁵ Por. Kongregacja Nauki Wiary, *List do biskupów Kościoła katolickiego o niektórych aspektach Kościoła pojętego jako komunია*, Rzym, 28 maja 1992 r., 3, 4.

¹⁶ Por. Cz. Krakowiak, *Katechumenat chrzcielny dorosłych w Kościele posoborowym*, Lublin 2003, s. 287.

¹⁷ Por. Jan Paweł II, *Novo Millennio inneunte*, 46.

¹⁸ *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 1988, 229.

Chrześcijanin wybierzmowany może czynnie uczestniczyć w celebracji Eucharystii. Jest uczestnikiem kapłaństwa wiernych. Ma prawo spełniać funkcje liturgiczne, które nie wymagają święceń. Ich pełnienie wymaga odpowiedniego przygotowania i duchowej formacji¹⁹.

Wyberzmowany może pełnić funkcję lektora podczas mszalnej liturgii słowa. Dorośli mężczyźni mogą być ustanowieni lektorami na stałe²⁰. Głównym zadaniem lektorów jest proklamacja czytań biblijnych, z wyjątkiem Ewangelii. Jeśli zajdzie potrzeba mogą wykonywać psalm responsoryjny. W przypadku nieobecności diakona i akolity, lektor może pełnić posługę przy ołtarzu, także podać wezwania modlitwy powszechnej. Czyni to z ambony lub z innego, odpowiedniego miejsca.

Wyberzmowani mogą pełnić funkcję psalterzysty i wykonać śpiew między-lekcyjny. Psalm responsoryjny jest tekstem natchnionym, dlatego powinien być wykonywany przez jedną osobę. Refren psalmu powtarza całe zgromadzenie. Miejscem wykonywania psalmu jest ambona²¹.

Wyberzmowany może wykonywać posługę akolity. Po osiągnięciu odpowiedniego wieku może otrzymać błogosławieństwo biskupa do pełnienia tej posługi na stałe²². Zadaniem akolity jest przygotowanie ołtarza na początku liturgii eucharystycznej. Wtedy rozkłada on korporał. Na nim umieszcza patenę z hostia i kielich oraz bieliznę kielichową²³. Akolita jest nadzwyczajnym szafarzem Komunii. Biskup może do tej posługi włączyć mężczyzn, a także siostry zakonne i niewiasty życia konsekrowanego, w wieku od 25 do 65 lat²⁴. Akolita może pomóc w rozdzielaniu komunii, jeśli jest dużo osób przystępujących do uczty eucharystycznej. Może też zanieść komunię dla osób chorych do ich domów²⁵.

Akolita ma prawo dokonać wystawienia Najświętszego Sakramentu i zakończenia adoracji, ale bez błogosławieństwa eucharystycznego. Funkcje liturgiczne są formą czynnego uczestnictwa w celebracjach liturgicznych.

Po 59 latach od ogłoszenia podpisanej przez Papieża Pawła VI Konstytucji o Liturgii Świętej *Sacrosanctum concilium* następuje w Kościele w Polsce nieustanne ożywianie formacji mistagogicznej przygotowującej do przyjęcia Sakramentu Bierzmowania. Świadczy o tym choćby trzecie wydanie w 2019 r. książki liturgicznej: „Obrzędy Bierzmowania dostosowane do zwyczajów diecezji polskich.” Poszczególne diecezje oraz wspólnoty apostołskie tworzą programy formacyjne realizowane na gruncie parafialnym²⁶. Jest to nieodzowne świadectwo pogłębionej świadomości duszpasterskiej, jak ogromną wartość w posłannictwie Kościoła stanowi łaska Ducha Świętego udzielana w Jego darach. To właśnie ona kształtuje świadomość chrześcijańską, której treścią jest budowanie Mistycznego Ciała Chrystusa. Realizuje się to poprzez podejmowanie różnorodnych zadań apostołskich oraz posług liturgicznych, do których w duchu odpowiedzialności za Kościół powołani są wszyscy przyjmujący sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego.

¹⁹ Por. K. Matwiejuk, *Liturgiczna posługa wiernych świeckich*, „Anamnesis” 2007, nr 51, s. 85.

²⁰ Por. Konferencja Episkopatu Polski, *Instrukcja w sprawie udzielania posługi lektora i akolity świeckim mężczyznom*, Warszawa, 2 października 2007 r.

²¹ Por. K. Matwiejuk, *Liturgiczna posługa...*, dz. cyt., s. 86.

²² Zob. Konferencja Episkopatu Polski, *Instrukcja...*, dz. cyt., 5.

²³ Por. K. Matwiejuk, *Liturgiczna posługa...*, dz. cyt., s. 87.

²⁴ Por. Konferencja Episkopatu Polski, *Wskazania odnośnie do nadzwyczajnego szafarza Komunii Świętej*, Warszawa, 9 marca 2006 r.

²⁵ Por. tamże, 6.

²⁶ Przykładowe programy przygotowania do Bierzmowania: *Młodzi na progu* realizowany przez Fundację Młodzi na Progu; *Ułożyć życie z Bogiem* Wydawnictwa „Jedność”; *YouCat – Bierzmowanie*.

Bibliografia

- Bear N. *YouCat Bierzmowanie. Przewodnik dla katechetów i animatorów*, Częstochowa 2015.
- Chrostowski W., *Katolicki Komentarz Biblijny*, Warszawa 2001.
- Jagodziński M., *Communio dzięki komunikacji. Teologiczny wymiar teorii komunikatywnego działania eklezjologii Medarda Kehla SJ*, Radom 2002.
- Jan Paweł II, *Novo Millennio inneunte*, Rzym, 6 stycznia 2001 r.
- Katechizm Kościoła Katolickiego*, Poznań 1994.
- Konferencja Episkopatu Polski, *Instrukcja w sprawie udzielania posługi lektora i akolity świeckim mężczyznom*, Warszawa, 2 października 2007 r.
- Konferencja Episkopatu Polski, *Wskazania dotyczące przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania*, Warszawa 6 kwietnia 2017 r.
- Konferencja Episkopatu Polski, *Wskazania odnośnie do nadzwyczajnego szafarza Komunii Świętej*, Warszawa, 9 marca 2006 r.
- Kongregacja Nauki Wiary, *List do biskupów Kościoła katolickiego o niektórych aspektach Kościoła pojętego jako komunია*, Rzym, 28 maja 1992 r.
- Krakowiak Cz., *Katechumenat chrzcielny dorosłych w dokumentach posoborowych*, Lublin 2003.
- Królikowski J., *Bóg jeden w trzech Osobach. Taka jest wiara Kościoła*, http://www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TD/jeden_w3osobach.html, dostęp: 24.05.2013.
- Matwiejuk K., *Liturgiczna posługa wiernych świeckich*, „Anamnesis” 2007, nr 51, s. 82-90.
- Mielnicki K., Gołębiowski M., Parszewska E., *Ułożyć życie z Bogiem. Przewodnik do spotkań przed bierzmowaniem*, Kielce 2017.
- Obrzędy Bierzmowania dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 2019.
- Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 1988.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*, Częstochowa 2009.
- Ratzinger J., *Ofiara, sakrament i kapłaństwo w rozwoju Kościoła*, w: *Opera omnia*, t. 12: *Głosiciele Słowa i służby waszej radości*, Lublin 2012, s. 81-100.
- Schneider T., *Znaki bliskości Boga. Zarys sakramentologii*, Wrocław 1990.
- Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, Rzym, 7 grudnia 1965 r.
- Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, Rzym, 21 listopada 1964 r.
- Sobór Watykański II, *Sacrosanctum concilium*, Rzym, 4 grudnia 1963 r.

Eklezjalny wymiar Sakramentu Bierzmowania**Streszczenie**

Sakramenty inicjacji chrześcijańskiej budują wspólnotę Kościoła. Przez swój mistagogiczny charakter ukazują wierzącym Kościół jako zaplanowany przez Boga obraz przyszłego Jeruzalem. Swoje urzeczywistnienie osiąga on w tajemnicy wcielenia Jezusa Chrystusa oraz Jego Passze i Zesłaniu Ducha Świętego. Kościół jest także narzędziem uświęcenia, które prowadzi do ostatecznego zjednoczenia człowieka z Bogiem. Bierzmowanie zobowiązuje chrześcijanina do „mężnego wyznawania wiary oraz postępowania według jej zasad”, przez co wzrasta wspólnota Kościoła. Bierzmowany jest zatem zobowiązany do apostołatu oraz życia z wiary, czego wyrazem będzie podejmowanie określonych funkcji w zgromadzeniu liturgicznym.

Słowa klucze: wtajemniczenie, kościół, chrzest, bierzmowanie, communio.

Ks. mgr Daniel Reguła – kapłan diecezji radomskiej, słuchacz Teologicznego Studium Licencjackiego na Wydziale Teologii w Instytucie Nauk Teologicznych Sekcji Liturgiki i Homiletyki w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Zainteresowania naukowe: eschatologiczny wymiar celebracji liturgicznej. ORCID ID: 0000-0002-0070-0002